

Peapiiskopid Urmas Viilma ja Kari Mäkinen allkirjastasid koostööleppe.

Piiskopid kohtusid Pauluse kirikus

26. ja 27. mail tähistati Tartus 100 aasta möödumist vaba rahvakiriku sünnist ja 500 aasta möödumist reformatsiooni algusest.

Kuigi Soome luterliku kirikuga on Eesti Evangeelsel Luterlikul Kirikul olnud tihedad sidemed pikka aega, on senisel koostööl puudunud ametlik raamleping. Näiteks Inglismaa Rochesteri kirikuga, Saksamaa Kurhessen-Waldecki ja Põhjakirikuga ning Venemaal Ingeri kirikuga on niisugused lepingud olemas. Nüüd on see leping olemas ka Soome kirikuga. Lepingut allkirjastasid mõlema kiriku peapiiskopid 27. mail Tartu Pauluse kiriku altari ees. Sündmuse juures viibisid teiste seas Rochesteri piiskop James Langstaff, Ingeri piiskop Aarre Kuukauppi, EELK peapiiskop emeeritus Andres Pöder ja EELK piiskopid Einar Soome ja Joel Luhamets.

Koostöölepinguga kinnitati head tahet edendada omavahelisi suhteid

jagades teineteisega teavet kiriku- ja kirikutevahelise elu olulistest sündmustest, tehes külaskäike ja saates esindajaid üldkiriklikele sündmustele, sinoditele ja kogudustesse, korraldades sõpruskoguduste ja kiriklike koostööorganisatsioonide kohtumisi, korraldades kiriku- ja koguduseelu ekspertide konsultatsioone ja korraldades kirikute juhtkondade ja kirikute välissuhtlusega tegelejate vahelisi konsultatsioone.

Pooled kannavad hoolt, et meie kirikute püsivalt või ajutiselt ühelt maalt teisele elama asunud liikmed leiaksid uues elukohas koguduseosaduse.

Pooled kinnitavad, et ühe kiriku vaimulik võib teises kirikus pidada jumalateenistusi, töötada vaimuliku ametis ja pidada vaimuliku ameti juurde kuuluvaid talitusi antud kiriku seaduste kohaselt.

Sündmusterohke juubelikongress möödus viperusteta ning oli pealekauba õnnistatud ilusa ilmaga.

Aasta kirikumuusik on Anna Humal

27. mail anti aasta kirikumuusiku tiitel Anna Humalale.

Anna Humal on lõpetanud Tartu ülikooli soome-ugri filoloogia erialal, EELK Usuteaduse Instituudi kirikumuusika osakonna ning Eesti Muusikaakadeemia oreli alal. Aastakümneid on Anna Humal teeninud Tartu Pauluse kogudust organisti, koorijuhi ja pühapäevakooli õpetajana. Lisaks oreli mängimisele juhatab Anna Humal praegu kammerkoori, lastekoori ja noorteansambli.

Moslemite ristimine

9. mail leidis Tartu Pauluse kirikus aset erakordne sündmus – ristimise läbi võeti kogudusse vastu Eestisse pagulastena saabunud moslemipere, täiskasvanud pereliikmed said ka konfirmeeritud.

Viimastel aastatel on Euroopas palju kõneainet pakkunud miljonitesse ulatuvad põgenike hulgad Aafrikast ja Lähis-Idast. Väike osa saabunuist on siin pöördunud ristiusku. Silma on paistnud Berliin-Steglitzi Kolmainu kogudus, kus viimastel aastatel on ristitud sadu moslemeid. Ristimis-talitus Tartu Pauluse kirikus oli kui mitte esimene, siis üks esimesi omataolisi Eestis.

Evald Rooma

(6. VII 1911 – 24. V 2017)

Kolmapäeval saadeti Pauluse kirikust teele koguduse vanim liige, ettevõtjana Onu Eskimo nime all tuntuks saanud Evald Rooma.

Evald Rooma ristiti 2-nädalaselt Tartu Peetri kirikus. Teda ristic õpetaja Evald Paslack (1840 – 1923). Ka leeris käis Evald Rooma Peetri kirikus. Pauluse kogudusega liitus ta vanemas eas. Täna võib end Tartu Pauluse koguduse vanimaks liikmeks pidada 104-aastane Ellen Lätt.

Malte Neubarth: olen tänulik,

Malte Georg Neubarth on vöör-münder ning juba aastaid Tartu Pauluse koguduse ustav liige.

Palun rääkige kõigepealt endast ja oma perekonnast.

Sündisin 1950. aastal Potsdamis, Berliini lähedal. Olin üks kolmest lapsest. Minu vanemad kolisid koos meiega Lääne-Berliini siis, kui ma olin kolme-nelja-aastane. Kasvasin seal mõnda aega ja käisin koolis Berliin-Wilmersdorffis, Lääne-Berliinis. Mul on kaks õde, kes elavad praegu Frankfurdis ja Augsburgis. Minu vanemad on paraku nüüdseks surnud. Kohtun oma õdedega nüüd juuni alguses, sõidame koos puhkusele Šveitsi.

Kui Berliini müür ehitati ja Berliinis olukord veidi kõhedaks muutus, kolis meie pere Kieli. Isa töötas seal arhitektina. Mina lõpetasin kooli ja õppisin kõrgkoolis Kielis. Seejärel töötasin Põhja-Saksa Ringhäälingus (*Nord-Deutsche Rundfunk*), mis on midagi sarnast nagu Eesti Rahvusringhääling. Kõigepealt töötasin Hamburgis, tutvusin oma töö kaudu paljude prominentidega – näiteks Helmut Kohl ja Helmut Schmidt. Elu viis mind tagasi Kieli, kui Põhja-Saksa Ringhääling laiendas seal oma tegevust. Seal töötasin ma kuni ma sain 50-aastaseks ja säästsin kogu aeg hoolsalt. Nii olin ma 50-aastaseks saades piisavalt säästnud, et seal töötamine lõpetada.

Tundsin oma reise tõttu Eestit hästi ja kuna mulle siin väga meeldis, siis otsustasin Eestisse kolida. See oli aastal 2001. Ma mäletan väga täpselt, et päev, millal ma kohalikus elanike registris ametlikult oma lahkumise registreerisin, oli 11. september 2001. Viisin avalduse posti ja kui ma postkontorist tagasi tuln, nägin televiisorist kummalisi kaadreid. Jooksin üles oma ameeriklasest naabri juurde ja ütlesin, et ta teleri sisse lülitaks.

Miks Tartu, mitte Tallinn?

Tallinn oli liiga suur ja liiga stressirohke. Tartu on meeldivam. Teiselt poolt jälle mitte liiga väike. Mulle meeldis siin.

Ütlesite, et olite juba varem Eestis

käinud. Millal see oli ja mida te siin nägite?

See oli aastatel 1996–1998. Sõitsin bussiga Kielist Eestisse. Kell oli umbes kaksteist öösel, kui buss Pärnusse jõudis ja mul hakkas veidi kõhe, kui mõtlesin, et jõuan päris keset ööd Tallinnasse. Läksin siis Pärnus bussist maha ja otsisin üles lähima hotelli. Seega esimene linn, millega ma Eestis tuttavaks sain, oli Pärnu. Sõitsisin Eestis veidi ringi, Tallinnas käisin ka muidugi. Käisin ka Narvas, muidugi ülimalt põnev oli olla piiri ääres.

Mõte Eestisse sõita tuli mul töö kaudu. Tegime Põhja-Saksa Ringhäälingus sarja neil põnevatel 1990. aastatel. Sarja nimi oli „Läänemere raport“. Rääkisime saates riikidest, mis asuvad Läänemere ääres: Skandinaaviamaad, Venemaa, Eesti, Läti, Leedu, Poola, Saksamaa, Taani. Kuulsin meie kaamerameeskondadelt ikka ja jälle positiivset Eesti kohta. Nad rääkisid seda, et Eesti pole üldse Venemaa ega Nõukogude Liidu moodi, nad on seal täitsa teistsugused. Tookord oli see kõik väga uus.

Kieli ja Tallinna vahel oli ka varasem seos. Mõlemad olid olümpialinnad ja olümpiaregati toimumiskohad. Seda kasutasid Kieli elanikud, et saada

Moskvast luba, et Tallinnaga sõpruslinnaks saada. Seeläbi toimus juba üsna varakult suhtlus Kieli ja Tallinna vahel, juba enne iseseisvumisi liikumist. See oli tookord suur sensatsioon. Kiel oli esimene linn, millel oli tookordses Nõukogude Liidus partnerlinn.

Tundsite ilmselt päris hästi ka Lätit ja Leedut. Miks oli just Eesti huvitav, et siia kolida, millega Eesti neist eristus?

Ma olin küll käinud Riias, aga üldiselt olin ma nii Lätis kui Leedus üsna lühidalt viibinud. Oma kolleegide jutust olin ma ka varem kuulnud, et Eesti on neist kolmest Skandinaavia riikidele kõige lähedasem, ka kõige enam saksa mõjutustega. Mulle meeldis ka see, et Eesti oli ametlikult võtnud eesmärgi mitte võtta riigivõlga. Lisaks oli teie tore president Lennart Meri täiesti eriline isiksus. Paljud erinevad asjaolud said siin kokku.

Kas te sidusite end kohe pärast Tartusse kolimist Pauluse kogudusega?

Jah. Ma liitusin kogudusega isegi enne, kui ma end elanike registris arvele võtsin. Ma kaalusin kõigepealt Jaani kirikut, aga see oli tol ajal veel renoveerimistöodega hõivatud.

et tohin siia kogudusse tulla

Seejärel otsisin lähimat suuremat kogudust ja valisin välja Pauluse kiriku ning liitusin kogudusega. Näitasin oma ristimis- ja leeritunnistust ja ütlesin, et Kielis olin Nikolai koguduses. Seejärel võeti mind koguduse liikmeks.

Kas te olite juba lapsena kirikuga seotud?

Minu vanemad olid kristlased. Ema aitas kaasa laste jumalateenistustel.

Mis on peamised erinevused Eesti ja Saksa luteri kiriku vahel? On seal üldse erinevusi?

Olin just aprilli lõpus Berliinis, käisin seal ka kirikus, samas koguduses, kus me lapsena käisime. Jumalateenistus seal oli märksa lühem, kestis vaevalt tunni. Seal ei jagatud armulauda, ei olnud patutunnistust. Seda tehakse Saksamaal ainult erilistel pühapäevadel. Kohal oli märksa vähem inimesi. Kirik ise on suur, umbes sama suur kui Pauluse kirik, kuid kohal oli vast 20 kuni 30 inimest. On muidugi ka jumalateenistusi koos armulaua ja patutunnistusega, aga mitte igal pühapäeval. Liturgia on üsna sarnane.

Teie eesti keele oskus ei ole väga hea. Kuidas te jumalateenistusest osa võtate?

Mul on oma väike nipp. Mul on olemas Eesti luterliku kiriku kalender. Seal vaatan ma alati, mis on jutluse tekstiks. Seda vaatan ma eelmisel õhtul Piiblist, nii et ma tean, millest jutluses juttu tuleb. Ma mõistan umbes poolt jutlusest, teist poolt ei suuda siis mõista.

Kord ütles mulle üks saksa-soome professor, et ta ei ole veel kohanud ühtegi üle 50-aastast inimest, kes oleks suutnud eesti või soome keelt ära õppida. Seda ütlen ma siis vabanduseks, sest ma kolisin siia 50-aastaselt. Aga ei tasu alla anda, ma püüan edasi.

Teil on kirikus ka kohustus, olete koguduse võõrmünder.

Jah. Saksamaal me sellist ametit ei tunnegi. Meil on köster, kes on kirikus palgal. Tema tööks on ka annetuste kogumine jumalateenistusel. Nii et sellist võõrmünderi ametit

meil ei ole, aga tihti on Saksamaal kogudustes lugejad, kelle ülesandeks on jumalateenistusel Piibli kirjakohti ette lugeda. Need on tavaliselt ükskaks koguduse liiget, kellel selline ülesanne on.

Olete te endale koguduses sõpru leidnud?

Olen leidnud häid tuttavaid võõrmünderite hulgast.

Millega te igapäevaselt tegelete?

Mul on Tartus väike firma, mis tegeleb börsiinvesteeringute haldamisega. Kuna finantsturgudel domineerib USA, siis elan veidi sealse ajavööndi järgi. New Yorgi börs avatakse kell 16:30 sinise aja järgi ja suletakse kell 23 Eesti aja järgi. Need on minu jaoks kõige põnevamad tunnid, kui ma tööga seotud olen. Kuna arvuti on kogu päeva töö, siis saan hõlpsasti sealse ajaarvamise järgi asju ajada. Juba enne töötavad börsid Londonis ja Frankfurdis. Tegelikult on ööpäevaringselt ju kusagil maailmas börs avatud, soovi korral saaks ööpäevaringselt tööd teha.

Kas Eestist on lihtne rahvusvahelist äri juhtida?

Tänapäeva internetiühenduse juures ei ole see mingi probleem. Samas on see ka teatud küsimärkidega seotud. Mis saab, kui internet ühel päeval kaoks? Siis ei oleks meil televiisorit, raadiot, ei saaks hästi helistada. Ja nende tööalaste asjadega oleks ka lõpp. Oleks üsna kohutav olukord. Me loodame, et seda ei tule, aga peaksime olema valmis ka võimaluseks, et see võib juhtuda.

Kuidas te leidsite oma sideme Jumalaga?

Ma usun, et kõigepealt oma vanemate kaudu. Mu vanemad olid kristlased. Juba väikeste lastena oli meil kombeks pühapäeviti kenades riietes lauluraamatu ja Piibliga kirikusse minna. See kinnistus väga hästi.

Tee Jumala juurde on muidugi ka meie enda eluga seotud, elu kõrgpunktide ja lüüasaamistega, mis tekitavad Jumala ees aukartust ja aitavad märgata, et me inimestena oleme väga väiksed. Ma tunnen end

kristlasena õnnelikult ja hästi.

Mis toob teie arvates inimesi Jumalale lähemale, kõrgpunktid või lüüasaamised?

Ma kujutan ette, et lüüasaamised. Oma elu kohta ei oska ma nii täpselt öelda, ma arvan, et mõlemad. Ma taipasin, et olen kristlikus usus turvaliselt hoitud, saan ikka leida lohutust, pelgupaika, jõudu ja lootust. Ma palvetan iga päev.

On teie elus olnud hetki, mil olete tundnud, et Jumal on teid millegi eest erilisel hoidnud?

Mul oli üks kogemus, mis avaldus mulle muljet. Kui ma Kielist Tartusse kolisin, siis olin kolimisest ja asjade pakkimisest väga väsinud, kuid sõitsin sellegipoolest autoga. Korraga märkasin, et olin põhimõtteliselt juba magama jäänud. Siis korraga nägin taevas nägemust, mis oli nagu ingel, see ajas mu ärkvele ja päästis võimalikult ka elu. See jäi mulle meelde kui eriline sündmus. Sel hetkel tundsin end tõesti kaitstu ja hoituna ning olin väga tänulik.

Kas teil on Piiblis ka oma lemmikkirjakoht?

Mul ei ole ühte ainukest lauset. Ma võtsin endale eesmärgiks Piibel läbi lugeda. Praeguseks olen ma Vana Testamendi täiesti läbi lugenud. Vanas Testamendis on mõned kohad, mida on raske tänasel päeval mõista. Mulle meeldivad kirjakohtad, mis räägivad ligimesearmastusest, näiteks lugu halastajast samaarlasest. Ma arvan, et see on oluline asi, mida me Kristuse kaudu õppima peaksime. Kui keerulistes olukordades saab teiste inimeste ligimesearmastusega arvestada, on see väärtuslik asi. Ma arvan, et see eristab kristlasi teistest religioonidest, et meie kristlik usk aitab kaasa sellele, et elu siin põhjapoolsetes riikides nii rahulik on.

Tahaksite te veel midagi kogudusele öelda?

Ma arvan, et mul ei ole selleks õigust. Olen tänulik, et tohin siia kogudusse tulla ja palun vabandust, et mu eesti keele oskus nii kasin on. Aga mu süda on alati täielikult kohal.

Küsimusi esitas Liina Raju

Pauluse kirikus jutlustas Ingeri kiriku piiskop Aarre Kuukauppi

Seoses EELK juubelikongressiga viibis Tartus Ingeri luterliku kiriku piiskop Aarre Kuukauppi, kes 28. mail jutlustas Tartu Pauluse kirikus. Teda tõlkis piiskop Joel Luhamets. Ingeri kiriku keskus asub Peterburis. Kuukauppi on kirikut piiskopina juhtinud alates 1996. aastast.

Fotol vasakult: õpetaja Kristjan Luhamets, piiskop Joel Luhamets, piiskop Aarre Kuukauppi kogudust õnnistamas ja võõrmünder Kalle Kepler.

Jumalateenistused

Igal pühapäeval algusega kell 10.

5. juuni kell 10 teine nelipüha.

11. juuni kell 10 kolmainupüha.

14. juuni kell 12 küüditamise mälestuspäev.

18. juuni kell 10 jumalateenistus kirikus.

kell 12 surnuaiapäeva Võru tänaval Pauluse surnuaias.

27. august kell 10 kuld- ja hõbeleer.

Jumalateenistuste ajal on lastele avatud kaks mängutuba: üks beebidele, teine koolieelikutele.

Ülekanded jumalateenistusest on Pereraadios ja Youtube keskkonnas.

Koguduse elu nädala sees

Taize palvused – neljapäeviti 17.30.

Uus leerikool algab 26. juunil kl 18. Tunnid on esmaspäeviti ja kolmapäeviti kell 18.00–19.30. Leeripüha on 30. juulil 2017. a. kell 10.

Piibliringid:

P. 4. juuni kell 11.45 (Merike)

E. 5. juuni kell 17.00 (Liive)

P. 18. juuni kell 11.45 (Merike)

Liive piibliringid jätkuvad ka suvel igal esmaspäeval kell 17.00.

Noorte jumalateenistus on krüptis reedel, 16. juunil 19:30.

Kiriku noortepäevad on Pilstveres 6.–9. juulil 2017. a. www.jape.ee

Kantselei avatud E-L 10-14, P 9-10, tel 7 420 258; tartu.pauluse@eelk.ee

Liikmeannetusi saab teha koguduse kantseleis või pangäulekandega. Saaja: EELK Tartu Pauluse kogudus A/a EE282200221005105336. Summa on annetaja otsustada.

Kirik ja kolumbaarium on avatud E-R 10-17, L 10-14, P 9-12.

Raamatupood on avatud E-R 10-18, L 10-14 ja P 11.30-12.00.

Supiköök E-R 11-13 ja L 10-12:30.

Pereseminar

Laupäeval, 1. juulil on Tartu Pauluse kirikus pereseminar teemal „Head suhted”. Peaettekande peab Timo Lige, kes õhtul ka kontserdi annab. Seminaril osalemiseks on vajalik eelnev registreerumine kantseleis.

Kontserdid Tartu Pauluse kirikus

E. 5. juuni kell 19. BAO rahvusvahelise dirigentide meistrisklassi kontsert. Dirigeerivad meistriskursuse õpilased. Õpetaja Lukas Groen.

L. 1. juuli kell 17. Timo Lige pereseminar raames.

K. 5. juuli kell 19. Vaimulik koorimuusika saksa koori esituses. Tasuta.

N. 6. juuli kell 19. Organist Stephen Davies Londonist. Piletid 5€/3€.

N. 13. juuli kell 19. Organist Kristel Aer. Piletid 5€/3€.

N. 20. juuli kell 19. Organist Sven Verner Olsen Taanist. Piletid 5€/3€.

N. 3. august kell 19. Organist Marco lo Muscio Itaaliast. Kavas: Pachelbel, Aberg, Correa, Cooman, Lo Muscio, Ligeti, Pärt. Pilet 10€.

N. 10. august kell 19. Organist Wayne Marchall Inglismaalt. Kavas: Schmidt, Saint-Saens, Widor, improvisatsioonid. Pilet 10€.

L. 11. august kell 19 Suvegala: Annelly Peebo, Oliver Kuusik, Urmas Lattikase (klaver), Ain Varts (kitarr) ja Ara Yaralyan (kontrabass). Piletid on saadaval Piletilevis 15€/17€/19€ ja kohapeal 20€.

N. 17. august kell 19. Organist Marianne Gustagsson Burgmann Soomest. Kavas: Saksa romantiline muusika. Piletitega.

L. 19. august kell 19. Kari Vuola kontsert. Piletitega.

N. 24. juuli kell 19. Organist Aare-Paul Lattik. Piletid 5€/3€.

N. 31. juuli kell 19. Organist Tiia Tenno. Piletid 5€/3€.

P. 10. september kell 18. Kontsert Nargenfestivali ja Pärdi päevade raames.